

Diarienummer: 2025-07959

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 2026-02-03

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Produktivitetskommissionens två betänkanden

dnr Fi2025/01857

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Digg delar Produktivitetskommissionens slutsatser att digitaliseringen är det enskilda område som har störst potential att öka produktiviteten i den offentliga sektorn, att Sveriges offentliga sektor i detta avseende utvecklas långsammare än andra jämförbara länder och att digitaliseringen av den offentliga sektorn därför behöver öka.

Digg tillstyrker produktivitetskommissionens förslag i slutbetänkandet "Fler möjligheter till ökat välbefinnande" (SOU 2025:96) att

- genomföra förslagen i utredningen om interoperabilitet vid datadelning (SOU 2023:96),
- ta fram standardavtal för datadelning mellan företag och mellan företag och andra aktörer,
- i större utsträckning använda regulatoriska sandlådor för att testa nya digitala lösningar,
- Digg ska ta fram en årlig investeringsplan för samhällsinvesteringar i digital infrastruktur,
- investeringar i digital infrastruktur ska klassificeras som samhällsinvesteringar,
- Digg ska tilldelas medel för bidragsutbetalning till andra myndigheter för mindre förvaltningsgemensamma investeringar i digital infrastruktur och digitala lösningar,
- att inrätta ett AI-kompetenscentrum,
- kravet på elektroniska inköp ska omfatta hela den offentliga sektorn,
- ge uppdrag till statliga myndigheter med en stor inköpsvolym att arbeta med kategoristyrning och inköpsanalyser och

- vi är även positiva till att stärka upphandlingsstödet så som produktivitetskommissionen föreslår.

Digg instämmer även i kommitténs bedömning att investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur behöver öka.

Många av förslagen som påverkar Diggs verksamhet och ansvarsområden saknar både kostnadsuppskattningar och nyttoberäkningar. Detta gör det svårt att bedöma förslagen. Digg vill särskilt poängtera att nya uppgifter till myndigheten behöver åtföljas av adekvat finansiering och mandat. Vi delar produktivitetskommissionens bedömning att den finansiella styrningen av förvaltningens digitalisering behöver utvecklas för att inte hindra digitaliseringen.

Digg tillstyrker även förslaget i delredovisningen att tillsätta en kommitté med uppdrag att driva ett antal centrala samordningsutmaningar mellan myndigheter.

Digg är dock tveksamma till förslaget i delredovisningen att ESV (numera Statskontoret) ska kunna återremittera konsekvensutredningar.

Diggs synpunkter

Produktivitetskommissionens två betänkanden är mycket omfattande. Digg har valt att enbart kommentera de delar som vi bedömer faller under myndighetens ansvarsområden.

Digitalisering är viktigt för produktiviteten. För offentlig förvaltning är det angeläget att arbeta effektivt och ändamålsenligt, för att medborgarna ska få maximalt värde för varje skattekrona. Digitalisering ger offentlig förvaltning möjlighet att forma och förändra offentliga tjänster utifrån de möjligheter som ny teknik så som exempelvis AI kan erbjuda. Det kan exempelvis handla om automation av administrativa uppgifter, förenkling av arbetsprocesser eller att utföra administrativa uppgifter på andra eller nya sätt. Med digital teknik kan även tillgängligheten i offentliga tjänster blir bättre. Kvaliteten kan också öka och helt nya tjänster möjliggöras.

Samtidigt som potentialen med digitalisering enligt flera bedömare är enorm ser vi att den i praktiken ofta är svår att förverkliga. Digitaliseringens nyttor realiserar inte av sig själva, utan detta är något som det aktivt och kontinuerligt måste arbetas för. Investeringar i digitalisering leder inte automatiskt till nyttor. Nyttan av att införa digitala lösningar realiserar bara om det åtföljas av förbättringar i hur vi arbetar, om det ersätter mindre effektiva lösningar och genererar värde åt medborgare och företag. För att främja en ändamålsenlig digitalisering erbjuder Digg kunskap och stöd för nyttorealiserande avseende digitala investeringar.¹

En allmän kommentar kring produktivitetskommissionens betänkanden är att förståelsen för Ena, Sveriges digitala infrastruktur, är låg. Förslagen kring den offentliga sektorns digitala infrastruktur

¹ [Nyttorealiserande | Digg](#)

borde i högre grad ha relaterat till befintliga strukturer. Det finns nämligen i och med Ena redan ett etablerat arbete med genomtänkta strukturer och samarbeten för förvaltningsgemensam digitalisering. Ett generellt medskick är därför att bygga vidare och använda Ena i arbetet med att utveckla den digital infrastrukturen.

Ett ytterligare medskick är att regeringen har gett Digg och Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att gå samman till en gemensam myndighet den 1 januari 2027. Detta innebär att det av naturliga skäl finns mer ovisshet i alla resonemang om Diggs roll och förmåga, både i betänkandet och i detta remissvar. Diggs eventuella framtida uppdrag och uppgifter kommer att hanteras av den framtida myndigheten.

Nedan följer Diggs synpunkter på vissa specifika förslag. Dispositionen i remissvaret följer dispositionen i betänkandena.

Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)

I avsnitt 5.6.3 och 5.6.5 diskuteras högre krav på konsekvensutredningar. Digg delar bedömningen att kvaliteten på konsekvensutredningarna är avgörande för att myndigheterna och regeringen ska kunna fatta välgrundade beslut. Digg delar också bedömningen att möjligheten att genom digitala lösningar underlätta och minska företagens och andras kostnader särskilt bör beaktas i dessa.

Samtidigt är vi tveksamma till förslaget att ESV (numera Statskontoret) ska kunna återremittera konsekvensutredningar. Även om kommissionen förordar en proportionalitetsprincip finns en risk att detta blir administrativt tungt, långsamt och skapar oklar ansvarsfördelning. Vilka effekter ett sådant förfarande skulle få i praktiken behöver därför utredas närmare innan ett sådant beslut fattas. Däremot är ambitionen god. Nära i tid till att delbetänkandet presenterades infördes också en ny lag om konsekvensutredningar med högre ställda krav än förut.² Kravet på att ta fram tillräckligt bra konsekvensutredningar finns således redan, och ett stort ansvar ligger därför snarare hos Regeringskansliet som användare och beställare av dessa eller hos förvaltningsmyndigheterna.

Digg *tillstyrker* bedömningen i avsnitt 5.6.10 att intensifiera arbetet för att nå målet om att en uppgift endast ska behöva lämnas en gång till myndighetssfären, och sedan kunna användas av andra myndigheter vid behov. Arbetet med detta bör ta sin utgångspunkt i de principer som redogörs för i ramverket för nationella grunddata. En grundläggande princip i det ramverket är att så långt det är möjligt ska data konsumeras från primär källa. En primär källa från vilken data kan konsumeras innebär i förlängningen att uppgiftslämnarbördan minskar för alla och rättssäkerheten ökar. Detta eftersom myndigheterna får tillgång till data med beskrivna egenskaper och kvalitet utan att behöva fråga sina uppgiftslämnare vid upprepade tillfällen.³

² Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar

³ Digg (2025). Ramverk för nationella grunddata inom den offentliga förvaltningen, version 3.1.

I kapitel 11.2.2 diskuteras regulatoriska sandlådor, vilket även diskuteras i slutbetänkandet (se våra kommentarer avseende detta i avsnitt 4.4.3 i slutbetänkandet nedan).

I 11.4.2 diskuteras även inrättandet av en kommitté för att lösa myndighetsövergripande utmaningar. Digg *tillstyrker* kommissionens förslag om att tillsätta en kommitté med uppdrag att driva ett antal centrala samordningsutmaningar mellan myndigheter. Digg delar bedömningen att behovet är stort av utvecklad samordning. Om kommitté får det breda uppdrag som föreslås riskerar dock uppdraget att bli för oprecist och omfattande. Digg förordar därför att samverkansorgan tillsätts inom mer avgränsade och tydliga områden. Inom digitaliseringsområdet bör Digg och PTS få detta uppdrag. De befintliga samverkansstrukturerna inom Ena bör användas för detta.

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

3.5.6 Ett bättre system för företagsfrämjande

Digg delar bedömningen att systemet för företagsfrämjande stöd bör förändras.

Digg är i dag nationell kontaktpunkt för Programmet för ett digitalt Europa (DIGITAL) och ansvarar för den nationella samordningen. DIGITAL och elva andra EU-program föreslås ersättas av den europeiska konkurrenskraftsfonden (EKF) i EU:s långtidsbudget 2028–2034. Digg har tidigare framfört att den nya myndigheten, efter sammanslagningen av Digg och PTS, bör ges en roll inom den digitala pelaren i EKF som en naturlig fortsättning på nuvarande ansvar för DIGITAL och PTS ansvar för Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF).⁴

Ett högt svenskt deltagande i EU-utlysningar förutsätter ett sammanhållet nationellt stöd i ansökningsprocessen. Genom att samla ansvar, kompetens och erfarenheter från DIGITAL och CEF inom den nya myndigheten skapas förutsättningar för ökad tydlighet gentemot svenska aktörer, stärkt ansökningskvalitet och ett mer strategiskt nyttjande av fondens medel. Denna samordningsroll kan samtidigt utgöra en tydlig utgångspunkt för att förenkla ansökningsprocesserna och utveckla gemensamma verktyg, särskilt inom området digitalt ledarskap inom EKF. Digg bedömer att den nationella samordningen av EKF bör utredas vidare och att ytterligare resurser sannolikt kommer att krävas.

4. Digitalisering och AI

I kapitel 4 i slutbetänkandet diskuteras digitalisering och AI. Digg delar Produktivitetskommissionens slutsatser att digitaliseringen är det enskilda område som har störst potential att öka produktiviteten i den offentliga sektorn, att Sveriges offentliga sektor i detta

⁴ se Diggs remissvar om konkurrenskraftsfonden.

avseende utvecklas långsammare än andra jämförbara länder och att digitaliseringen av den offentliga sektorn därför behöver öka.⁵

Att ett återkommande problem för förvaltningsgemensam digitalisering och investering i digital infrastruktur är finansieringen är något även Digg ofta lyft.⁶ Vi delar kommissionens bedömning att den finansiella styrningen av förvaltningens digitalisering behöver utvecklas för att inte hindra digitaliseringen.⁷

4.4.2 Tillgängliggör svenska data

Kommissionen lyfter utmaningen med att kombinera Sveriges decentraliserade förvaltningsmodell och fördelarna med lokal flexibilitet med behovet av mer central styrning för att kunna koordinera och finansiera nödvändig utveckling.⁸ Med en aktiv styrning mot en tydlig målbild från regeringen kan detta dock överbyggas.⁹

Digg *tillstyrker* kommissionens förslag att genomföra förslagen i utredningen om interoperabilitet vid datadelning (SOU 2023:96). Digg har tidigare lämnat synpunkter på det betänkandet och är i huvudsak positiv till utredningens förslag och välkomnar reglering inom området.¹⁰ Detta förslag är bland annat viktigt för styrningen av Ena, Sveriges digitala infrastruktur, då det skulle ge en förstärkt styrning av ett område som idag främst styrs ad hoc genom särskilda regeringsuppdrag.¹¹ För en effektiv styrning av Sveriges digitala infrastruktur föreslår vi dock att förslagen i SOU 2023:96 kompletteras med en ny förordning om nationell digital infrastruktur.¹² Det kan även finnas behov av rättslig reglering av digital infrastruktur som tillhandahålls på sektoriell nivå, vilket också lyfts i utredningen En reform för datadelning.

Digg har även i andra sammanhang lyft behovet av kraftfulla åtgärder för ökad styrning mot interoperabilitet.¹³ Ökad interoperabilitet är en förutsättning för framgångsrik och ändamålsenlig digitalisering. I en alltmer digitaliserad värld blir detta helt avgörande för hur effektivt, snabbt och säkert olika delar av den offentliga sektorn kan lösa sina uppdrag. Andra länder har idag tydligare styrning och högre ambitionsnivå än Sverige avseende detta. Den svenska decentraliserade förvaltningsmodellen ställer särskilt höga krav på gemensamma spelregler för att olika organisatoriska och tekniska system ska kunna samverka och utbyta information med varandra. Avsaknaden av sådana gemensamma spelregler leder till ineffektivitet då enskilda aktörer

⁵ Se SOU 2025:96, s. 167–168

⁶ Digg (2024). Ett samhälle i förändring - Underlag till regeringens strategiska prioriteringar, Digg (2024). Budgetunderlag 2025–2027 & Digg (2025). Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena.

⁷ SOU 2025:96, s. 176

⁸ SOU 2025:96, s. 174

⁹ Digg (2024). Ett samhälle i förändring – underlag till regeringens strategiska prioriteringar

¹⁰ Se Diggs remissvar på SOU 2023:96. Vårt dnr: 2024–0679, ert dnr: Fi2024/00259.

¹¹ Digg (2025). Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena, dnr. 2024–4511, Se avsnitt 4.1.

¹² Ibid. Se avsnitt 6.2.

¹³ Digg (2024). Mot ett digitalt Sverige 2030, Dnr. 2024–1332, s. 17–19.

sinsemellan måste komma överens om vilka spelregler som ska gälla i varje enskilt fall vid till exempel informationsutbyte. Ur effektivitetssynpunkt innebär även dagens system där varje offentlig aktör ansvarar för sin egen digitalisering, och därmed kan välja att avstå från förvaltningsgemensam digitalisering, en överhängande risk. Att avstå kan nämligen ibland kan vara (kortsiktigt) rationellt för den enskilda aktören, men långsiktigt mycket kostsamt på en samhällsgemensam nivå.¹⁴

Regeringen har nya ambitiösa mål på digitaliseringsområdet.¹⁵ Att genomföra förslaget skulle innebära ny lagstiftning avseende interoperabilitetsstyrning och bli en viktig möjliggörare för att kunna nå dessa mål. Dock krävs även en organisatorisk förmåga hos Digg för att använda dessa nya förutsättningar för att i olika avseenden stödja, leda och hålla samman arbetet, exempelvis genom att meddela föreskrifter om interoperabilitetslösningar. Detta kräver i sin tur ökade anslag och mandat motsvarande den nya uppgiften.

Digg delar även kommissionens bedömning att tillgång till data är grundfundamentet för den digitala utvecklingen och att digitalisering, sammanställning och tillgängliggörande av data därför behöver vara en prioriterad uppgift i offentliga myndigheter. Digg har publicerat principer för att tillgängliggöra information och en tillhörande vägledning som bör användas av så många aktörer som möjligt.¹⁶

4.4.3 Minska osäkerheten kring datahantering

Digg *tillstyrker* förslaget att ta fram standardavtal för datadelning mellan företag och mellan företag och andra aktörer. IMY föreslås leda arbetet. Eftersom integritets- och dataskyddsfrågor är centrala är de en lämplig aktör. Samtidigt är de en tillsynsmyndighet, och i stödjande arbete kopplat till data borde även andra främjande aktörer inom digitalisering involveras, när så är lämpligt, exempelvis Digg, PTS och SCB.

Digg *tillstyrker* kommissionens förslag om att i större utsträckning använda regulatoriska sandlådor för att testa nya digitala lösningar. Detta är ett viktigt verktyg inte minst för den offentliga sektorns digitalisering. Digg anser dock att produktivitetskommissionens förslag behöver konkretiseras med åtgärder för att främja denna utveckling. Användandet av regulatoriska sandlådor kan exempelvis hindras av att de rättsliga förutsättningarna för sådan verksamhet är oklara, vilket då kräver rättsutveckling eller förtydliganden av ansvariga aktörer. Konkreta åtgärdsförslag saknas i betänkandet.

¹⁴ Digg (2024). Mot ett digitalt Sverige 2030, Dnr. 2024–1332, se särskilt kapitel 3.

¹⁵ Finansdepartementet (2025). Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030

¹⁶ Se Diggs webbplats digg.se: [Nationella principer för att tillgängliggöra information | Digg](#) och [Vägledning för att tillgängliggöra information | Digg](#). Mer stöd finns även att hitta på Sveriges dataportal: [Stöd och verktyg - Sveriges Dataportal - Sveriges Dataportal](#), se särskilt [Datahantering - Sveriges Dataportal](#)

Digg har i vår strategiska färdplan för Ena konstaterat att regulatoriska sandlådor behövs för att offentlig sektor ska kunna genomföra en förflyttning till att bli mer innovativ och datadriven, men att det idag är otydligt vilka regler och juridiska förklaringsmodeller som gäller vid sådan verksamhet.¹⁷ Vikten av regulatoriska sandlådor är även något EU ofta lyfter i digitaliseringssammanhang. Det är bland annat ett viktigt verktyg för genomförandet av interoperabilitetsförordningen¹⁸ och i AI-förordningen¹⁹. I våra riktlinjer för användandet av generativ AI lyfter vi nyttan av att använda sandlådor för att ge klarhet både i lösningens juridiska lämplighet och dess prestation avseende inte minst etiska aspekter.²⁰ Regulatoriska sandlådor kan dessutom användas för att testa nya gränsöverskridande lösningar. Exempelvis kopplade till den digitala identitetsplånboken.

Digg och PTS skulle kunna vara en aktör som kan facilitera regulatoriska sandlådor inom digitalisering och AI.

4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Digg *instämmer* i kommitténs bedömning att investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur behöver öka. I sammanhanget vill vi poängtera att när det gäller just gemensam digital infrastruktur är det särskilt viktigt att kostnaderna för infrastrukturen så ofta som möjligt finansieras gemensamt under hela dess livscykel. Finansieringen behöver vara långsiktig, stabil och förutsägbar för både ansvariga inom infrastrukturen och de aktörer som ska använda densamma.

Digg *tillstyrker* förslaget att Digg ska ta fram en årlig investeringsplan för samhällsinvesteringar i digital infrastruktur. Digg *tillstyrker* även förslaget att investeringar i digital infrastruktur ska klassificeras som samhällsinvesteringar.

Detta görs dock med reservation för att denna nya modell behöver kombineras med den ökning av finansiering som produktivitetskommissionen också föreslår. Detta för att motivera den ökade administration och formalia som den nya modellen skulle innebära. Att ta fram en årlig investeringsplanen för samhällsinvesteringar i digital infrastruktur innebär högre krav på underlagen och rimligen en markant ökad arbetsbörda och administration för Digg och andra samverkande aktörer inom Ena. Det finns också risk för längre ledtider och en ökad trögrörlighet i investeringsbeslut vilket riskerar att försvåra effektiv resursanvändning inom ett område så som digitalisering där utvecklingen går fort. Samtidigt innebär en klassificering av dessa investeringar

¹⁷ Se Strategisk färdplan Ena 2030 på Diggs webbplats: [AI och data har etablerats och verksamhet bedrivs | Digg](#)

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/903 av den 13 mars 2024 om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa)

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens)

²⁰ Se riktlinjer för generativ AI på Diggs webbplats: [Använd generativ AI på ett etiskt sätt | Digg](#)

som samhällsinvesteringar att deras vikt och roll som just gemensam infrastruktur tydliggörs. Digitaliseringsfrågornas status ökar. Det ger även riksdag och regering bättre förutsättningar att styra och följa upp investeringar samt ökar transparens kring utvecklingen. Detta skulle öka engagemanget och underlätta för beslut baserade på samhällsekonomiska konsekvensanalyser.²¹

Alla investeringar som idag sker inom ramen för Ena och andra närliggande digitala investering i offentlig sektor bör dock inte ses som samhällsinvesteringar. Digg bör ha en strategisk roll i att bedöma vilka projekt och genomföranden som bör klassificeras som samhällsinvesteringar.

Digg *tillstyrker* förslaget att Digg ska tilldelas medel för bidragsutbetalning till andra myndigheter för mindre förvaltningsgemensamma investeringar i digital infrastruktur och digitala lösningar.

Precis som produktivitetskommissionen konstaterar är finansieringen en helt avgörande faktor för att bygga en effektiv digital infrastruktur. Redan idag finns ett anslag inom Ena som kan delas ut till andra. På grund av den nuvarande nivån av finansieringen av Ena räcker detta inte så långt. Anslaget behöver idag dessutom användas till att bekosta förvaltning av redan framtagna lösningar. I kombination med produktivitetskommissionens föreslagna satsning med ökade investeringar i digital infrastruktur skulle modellen med det nya anslaget kunna göra stor nytta. Digg är i och med sin roll som infrastrukturansvarig inom Ena väl placerad för att kunna använda ett sådant bidrag strategiskt där det gör störst nytta för hela förvaltningen.

Det bör dock påpekas att produktivitetskommissionens konsekvensutredning gällande dessa förslag är extremt knapphändig i förhållande till förslagets omfattning och effekter. Det saknas framför allt helt en redovisning av vilka kostnader förslagen skulle generera. Även om Digg har visst ansvar idag i och med rollen som infrastrukturansvarig för Ena skulle denna nya modell innebära en ny uppgift för myndigheten som skulle medföra kostnadsökningar. Dessa behöver utredas vidare. För att förslagen ska ge önskad effekt måste dessa merkostnader finansieras. Uppgiften kan inte lösas inom befintliga ramar.

Förslaget med en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor är intressant, men inte tillräckligt väl utrett för att Digg ska kunna ta ställning. Digg deltar däremot gärna i den eventuella framtida beredningen av frågan. Digg delar problembilden och vill understryka det principiellt riktiga och viktiga i att lösningar bör tas fram på ett sådant sätt att de kan delas och återanvändas av andra inom offentlig sektor. Detta behöver dock inte nödvändigtvis ske via en särskild marknadsplats. Att i högre grad nyttja öppna standarder, modulär arkitektur och öppen källkod kan också främja en sådan utveckling. Det möjliggör inte bara enklare vidareutnyttjande av

²¹ Digg (2021). Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen, ärenden 2019:582, 2019:585. & Digg (2025). Långsiktig finansiering av Ena - Bilaga till slutredovisning Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena. Se även Forsstedt (2018). Tänk efter före! en ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser. ESO 2018:5.

redan framtagna (och finansierade) lösningar, utan undviker också inlåsnings effekter och möjliggör mer konkurrens. Återigen kan även samverkan inom Ena nyttjas.

4.4.5 Stärk förmågan till digital innovation i offentlig sektor

Produktivitetskommissionen lyfter att många aktörer har svårt att veta hur de får använda AI-verktyg.²² Digg vill i detta sammanhang lyfta att vi har publicerat stöd och hjälp för detta.²³

Digg *tillstyrker* kommissionens förslag att inrätta ett AI-kompetenscentrum och kan konstatera att regeringen redan fattat ett sådant beslut.²⁴ Den betydande potentialen i kombination med bristen på kompetens i många offentliga organisationer motiverar att staten samlar resurser för att stödja arbetet. Förslaget bygger på tidigare förslag från både Digg och AI-kommissionen.

Digg anser att AI-verkstan är en del i Ena, Sveriges digitala infrastruktur. Digg har i uppdrag att stödja den offentliga förvaltningens digitalisering och datadriven innovation och det finns tydliga synergier mellan den kännedom om behovsbilden, den infrastruktur och de tjänster som krävs för en robust AI-infrastruktur och den kunskap och de tjänster som redan utvecklas och tillhandahålls inom Ena.

Digg *instämmer* i kommissionens bedömning att automatiseringen av beslutsfattande i offentligt finansierad verksamhet bör öka, men vill samtidigt ge följande medskick avseende förslaget om att göra en översyn av områden där automatisering kan vara relevant.

Förslaget är lovvärt, i synnerhet när det gäller att identifiera hinder i regelverk och att genomföra anpassningar i dessa. Den stora utmaningen med ett uppdrag likt det som kommissionen föreslår är att hitta en lämplig avgränsning som kan generera genomförbara förslag. Risken med en stor översyn för hela den offentliga sektorn är att det blir ett väldigt omfattande uppdrag som spänner över väldigt många olika sak- och rättsområden. Uppdraget riskerar samtidigt också bli för snävt om det fokuserar enbart på beslut. Det finns stor potential för automatisering även utanför själva beslutet. Ett arbete för att undanröja hinder för automatisering skulle därför kunna omfatta även många andra processer, eller delar av processer, som på sikt borde kunna automatiseras.

En ytterligare risk är tidsaspekten. Automatiserade beslut fattas redan idag och AI-verktyg involveras redan i allt högre utsträckning. Det är snabbväxande, komplext och hög risk. Om en kartläggning och översyn ska bli effektiv behöver direktivet för utredningen därför vara väl avgränsat i omfattning och tid och fokusera på att ta fram tydliga genomförbara lagändringar.

²² SOU 2025:96, s. 170

²³ Se Diggs webbplats: [AI för offentlig förvaltning | Digg](https://www.dataportal.se/ai-i-praktiken-en-guide) och Sveriges dataportal: <https://www.dataportal.se/ai-i-praktiken-en-guide>

²⁴ Finansdepartementet (2026). Uppdrag till Försäkringskassan och Skatteverket att etablera en AI-verkstad för den offentliga förvaltningen, dnr: Fi2026/00018.

Det finns även risker med ökad automation och behovet av kunskap är stort. Digg har därför publicerat kunskap och stöd kring automatisering av handläggning och beslut, automatiseringsvänliga regelverk och riktlinjer för generativ AI.²⁵ Dessa är en bra grund för eventuella framtida översyner.

4.6 Konsekvenser (övriga kommentarer)

Som tidigare nämnts är produktivitetskommissionens konsekvensutredningar ofta mycket knapphändig i förhållande till förslagens omfattning och effekter. Många av förslagen som påverkar Diggs verksamhet och ansvarsområden saknar både kostnadsuppskattningar och nyttoberäkningar. Detta gör det svårt att bedöma förslagen. Särskilt kostnaderna för Digg behöver utredas. Utöver det tidigare nämnda under rubriken ”4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor” vill Digg även göra följande medskick.

Förslaget att kraftigt förstärka arbetet med att utveckla den digitala infrastrukturen innebär en markant kostnadsökning för staten. Digg delar kommissionens bedömning att detta är nödvändigt och att det finns en stor risk med att göra för lite på detta område. Nollalternativet är inte en besparing utan en fortsättning i nuvarande riktning med ökande kostnader för offentlig service, ökande förväntningar och en växande demografisk utmaning. En satsning är därför nödvändig och ökad digitalisering av offentlig förvaltning är en del av lösningen.

Värt att lyfta i detta sammanhang är att i arbetet med Ena har Digg sett att en betydande del av de nyttor som uppstår är kvalitativa. Det handlar exempelvis om ökad robusthet, inte minst säkerhet och trygghet i tillgänglighet till digitala data och information. Realiserbara besparingar är ofta svårare att på förhand beräkna. Effektiviseringar sker dock i form av till exempel minskade it-kostnader eller personalkostnader, även minskade portokostnader som följd av ökad digitalisering av postgång, eller effektiviserad handläggning som följd av förvaltningsgemensamma verksamhetsprocesser. När lösningar från Ena används i konkret verksamhetsutveckling kan dock besparingarna snabbt bli stora.²⁶ Detta ställer högre krav på arbetet med nyttoberäkningar.

Förslaget om en marknadsplats för digitala lösningar nämner att Digg (eller annan lämplig central aktör) bör agera kravställare och godkänna att de lösningar som erbjuds uppfyller grundläggande krav på sådant som säkerhet och interoperabilitet. Digg vill här poängtera att även detta skulle innebära en ny uppgift för myndigheten som därför skulle medföra ökade kostnader som inte finns beskrivna i betänkandet.

²⁵ Se Diggs webbplats: [Automatisera handläggning och beslut | Digg](#), [Skapa automationsvänliga regelverk | Digg](#) & [Riktlinjer för generativ AI | Digg](#)

²⁶ Inom hälso- och sjukvården tas det nu fram en effektiviserad process för intygstjänster, som i delar kommer att bygga på interoperabilitetslösningar och lösningar från Ena. Här förväntas tids- och kostnadsbesparingar motsvarande mellan 750 och 1 250 miljoner kronor per år. Se E-hälsomyndigheten (2024). Uppdrag att genomföra en förstudie om en sammanhållen intygshantering inom hälso- och sjukvård och omsorgen, Slutredovisning.

15. Offentlig upphandling

Förslaget att föra över verksamhet från Digg till Upphandlingsmyndigheten har redan beslutats av regeringen²⁷, men Digg vill ändå göra vissa ytterligare medskick.

Digg *tillstyrker* förslaget i avsnitt 15.3.2 att kravet på elektroniska inköp ska omfatta hela den offentliga sektorn.

Digg vill understryka i detta sammanhang att en starkare ägarstyrning av offentligt ägda bolag också är nödvändig för en ökad grad av e-fakturerings och e-handel inom dessa organisationer.

Digg *tillstyrker* förslaget i avsnitt 15.3.3 att ge uppdrag till statliga myndigheter med en stor inköpsvolym att arbeta med kategoristyrning och inköpsanalyser.

Digg anser att arbete med kategoristyrning och inköpsanalyser inte ensamt resulterar i en förbättrad organisering och styrning men att ett sådant arbete kan bidra till förändrade organisatoriska arbetssätt.

Vi är även positiva till att stärka Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstödet så som produktivitetskommissionen föreslår i avsnitt 15.3.4.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också rättschef Linn Kempe och avdelningschef tillika ställföreträdande generaldirektör Chanett Edlund deltagit. Föredragande har varit analytiker Arvid Perbo.

Anna Eriksson

²⁷ Finansdepartementet (2025). Uppdrag till Myndigheten för digital förvaltning att förbereda en överföring av vissa uppgifter till Upphandlingsmyndigheten, dnr: Fi2025/01826